

rii lui în ură și cinism. Mai puțin convinsător în postura de adolescent, Aurel Cioreanu a fost excelent în ipoteza de bătrînel zălud și agresiv. Un riguros și foarte interesant contur realist i-a dat avocatului clăntău, Alexandru, Paul Sava. I-am admirat, în deschiderea solemnă a spectacolului, pe Petre Gheorghiu pentru masiva și trufașa prezență scenică a lui Ioniță, pe Ica Matache pentru inefabila undă de poezie tristă cu care a învăluit-o pe Sultana. Vasile Florescu, George Oancea, Cătălina Pintilie, Ovidiu Schumacher, Beatrice Biega și-au dus rolurile la capăt cu destoinicie profesională. Despre cei doi studenți: Dan Condurache și Nicolae Manolache, ce se poate spune mai mult decît că n-au distonat față de reductabila echipă de actori de la Teatrul „Bulandra“. Îi așteptăm să se manifeste plenar după absolență.

Cit despre Teatrul „Bulandra“, ce se mai poate spune decît că a dat un exemplu de seriozitate și atașament față de problema valorificării dramaturgiei socialiste. E nefiresc, desigur, ca după ce s-a cheltuit atîta energie și atîta cerneală pentru cauza reînvierii și relansării valorilor durabile ale dramaturgiei noastre din ultimii 30 de ani, să facem un punct de glorie din ceea ce ar trebui să apară ca un fapt absolut normal, ca un aspect firesc al muncii cotidiene. Dar, dacă repetăm că echipa de creatori de la „Bulandra“ merită toate laudele pentru acest act de cultură, o facem cu nădejdea că și celelalte teatre din București îi vor urma exemplul, oferind trupelor lor posibilitatea reeditării succeselor de altădată.

Valeria Ducea

NU SÎNT TURNUL EIFFEL

de Ecaterina Oproiu
Teatrul Dramatic din Baia Mare

Data premierei: 21 noiembrie, 1974.
Direcția de scenă: ADRIAN LUPU.
Scenografia: RADU CORCIOVA.
Distribuția: RUXANDRA PETRU,
BEN DUMITRESCU, APRILIANA NEDE-
LANU-DIMITRIU, JENY JURCA, DANA
ILIE, CORNEL MITITELU, DAN AN-
TOCI, ADRIAN RAȚOI, ANTONIU PAUL.

...și se împlinesc zece ani de cînd această „pseudocomedie“ — cum a numit-o, malițios, autoarea — și-a început drumul în lume. Cu adevărat „în lume“ — pentru că, în afară de majoritatea scenelor noastre care și-au încercat puterile cu acest text șerpuitor, nestăpînit de nici o definiție, „Turnul“ s-a mai jucat și în vreo 15 țări de pe diferite continente — ca U.R.S.S. și Japonia, S.U.A. și Suedia, Bulgaria, Cehoslovacia și Noua Zeelandă, Belgia, Anghia etc. „Cum vedeți după atîția ani piesa?“ — e întrebată autoarea, într-un interviu publicat în caietul program: „piesa mă lasă rece“, spune domina-sa. Explicabil — cu atît mai explicabil pentru cronicar să vadă cum e primită piesa de public, cum e înțeleasă și transpusă în

imagini de către actori, ce idee suscită, cu precădere, unui regizor?

N-am văzut decît cinci montări cu *Turnul Eiffel* în strălucitoarea ei carieră; și nici una nu semăna cu cealaltă. Acest text face imposibilă rutina, nu intră în tipare. O însușire de primă importanță ar fi, deci, capacitatea lui nelimitată de a se înfățișa ca nou, original și într-un mod propriu. E nou la lectură? E. Un covârșitor decupaj cinematografic, care întretaie secvențe reale cu secvențe imaginate, pe fondul cărora trec mereu atîtea semne cîte n-ar putea cuprinde zece regizori deodată — „o masă de viețuitoare“, „teatrul unei erupții cosmice“, „apar cintezei, veverițe, vaci grase, ca pe capacele cutiilor de brînză“, „ne aflăm la Moși — a doua zi după închiderea tîrgului“, „scena începe să se transforme într-un fel de machetă uriașă — macheta unui orașel“, „în mijlocul pustiu-lui, sub ploate, Ea și El par doi exploratori rătăciți în junglă“, „drumul cu zambile și gladiole“, „un oraș japonez după cutremur“, „în iarbă se-aud greieri și brotăcei“ — ș.a. Dar zece regizori s-ar regăsi ei înșiși în acest spectacol frenetic, extrăgînd un fir, împletindu-l pe o măiestrie personală, sintetizînd într-un fel anume semnele, după o concepție care apasă pe un accent, pe un ecou premeditat contemporan. Poate — împlinirea în dragoste; poate — căutarea personalității;

Ruxandra Petru și Ben Dumitrescu

poate — alternanța generozitate-meschinărie ; poate — alternativa : *a fi* sau *a avea*. Cît de actual, și adevărat, și eficace se dovedește textul și din acest punct de vedere — nu ne punem mai cu acuitate problema *ce acumulăm* în trecerea noastră irepetabilă pe planetă ? Publicul ascultă, înțelege și are revelația unei replici vii, scilicet, pentru că febra replicii de-acum zece ani din „Turnul“ are tinerețe fără bătrînețe !

Al șaselea spectacol pe care l-am văzut, stă sub semnul acestei ultime alternative. Puțin trist, puțin îndurerat — sau poate că ni s-a părut nouă ? —, puțin nemulțumit că trebuie s-o pună, că e mereu actuală. Puțin îndrjrit. Spectacolul n-are efuziuni, nu epatează — el pare mai degrabă o încestare pentru afirmarea condiției umane, libere și pure, pentru păstrarea purității acestei condiții. Poate de aceea tînărul regizor Adrian Lupu n-a desprins doi eroi dintr-un context, ci i-a integrat mai mult în context, introducînd alături de ei, ca prezență permanentă, obsesivă, inseparabilă, lumea — adică vecinii, prietenii, colegii, rudele și străinii, tot ceea ce altădată închipuia înfilniri fugare, figurație. Lumea devine al treilea personaj, și insinuările ei aici, intercalările ei, imixtiu-

nea ei implacabilă dă un sens nou condiției personajelor, în lupta lor pentru afirmarea propriei lor condiții. Mi se pare că astfel spectacolul a cîștigat în dramatism, e mai tensionat și mai aspru decît multe altele și, în orice caz, mai elocvent pentru ceea ce vrea să spună din punctul de vedere al alternativei *a fi* sau *a avea*. Cei doi eroi pierd ceva din exaltare, dar cîștigă pămîntul — Ruxandra Petru și Ben Dumitrescu sînt echilibrați, realiști, joacă precis și cu efecte măsurate. Ei nu se impun ca individualități (poate că în concepția spectacolului acest lucru nici n-ar fi fost cu putință), se impun cu maturitatea cu care exprimă, în acest caz, o nouă fațetă a lumii, un alt motiv. Al treilea personaj, care îi definește aici, se compune și se des-compune ca insinuările vieții — un grup compact care umple acest drum al fiecăruia și creează stadii determinante. În compunerea și des-compunerea lui, cred că regizorul a dobîndit principalul punct de referință, ca semnificație și expresivitate — un grup viu, colorat, insinuant, condus prin scenă cu cele mai variate sarcini dramatice, o făptură cu mai multe chipuri care se desprind în individualități și se reîntregesc într-un tot omogen, prilej de compo-

Al treilea personaj — lumea — un grup viu, colorat, insinuant...

ziție plastică și acumulare de ritm bine exploatat în spectacol. Grupul are momente de elevație colectivă — jocul cu scaunele, interpunerea între protagoniști, ca o piramidă vie, încolțirea partenerilor în scenele de intimitate, confruntarea cu ci în celelalte scene, acumularea de obiecte și fleacuri materiale care îngroapă personalitatea ca într-un cunoscut tablou ionescian etc. Din el se desprind, din cînd în cînd, identități — cele mai sugestive pîrindu-ni-se nouă cele create de Apriliana Nedeianu-Dimitriu, Cornel Mititelu, Dan Antoci, Jeny Jurcă. Radu Corciova mi se pare că e și el un scenograf tînăr; sobru, precis, inspirat, a creat exact acel cadru de care era nevoie, plastic și funcțional, pentru a susține sugestia originală a regizorului care n-a mai mizat pe o metaforă — medalionul

care se întregeste din două jumătăți de margarete, —, ci pe un leit-motiv universal — medalionul care se întregeste din două ființe.

C. Paraschivescu

P.S. : — Un portret poetizat al autoarei, scris cu venerație și îndreptățire în caietul-program, derutează prin filiații extravagante. Cine e „Catrinel“; „M-me de Staël a noastră“ — „un Dobrogeanu-Gherea retoric“ — „o Nădejde mai frenetică“ — „Dalida — B.B. — Jackie“ — „s-o asemuim unei tîr-bombe“ — „are ceva din mobilitatea de spirit a lui Călinescu“ — „această Bette Davis“ — „e un Puck erudit“, Totuși, cine e „Catrinel“ ? ...